

[Hans Rasmussen.]

mindske modsætningsforholdet mellem kapital og arbejde, og det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard finder, at tiden nu må være inde til at søge et sådant forslag fremmet, navnlig på basis af den nydannelse, som efter aftale mellem de to hovedorganisationer blev ført ud i livet i juni 1947 ved dannelsen af samarbejdsudvalgene. Når det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard har fået den opfattelse, at samarbejdsudvalgene i princippet fører arbejdsmarkedets parter fra den ensidigt kollektive indstilling til den individuelle interesse for den enkelte bedrift, kan det teoretisk være rigtigt, men i praksis mangler der jo meget. Samarbejdsudvalgenes opgave i den enkelte virksomhed bliver altfor ofte bræmset af direktiver fra den arbejdsgiverorganisation, som virksomheden står tilsluttet, altfor ofte har man nedlagt direkte forbud imod, at man i samarbejdsudvalget søgte gennemført sociale foranstaltninger, som tog sigte på at forbedre forholdene for de i den pågældende virksomhed beskæftigede arbejdere. Forhåbentlig er dette kun børnesygdomme, der må overvindes, men man kommer ikke udenom at måtte fastslå som en kendsgerning, at for så vidt samarbejdsudvalgene søger at komme ind på mere ømtålige områder, nedlægger man straks veto fra arbejdsgiverside.

Det billede, som det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard tegnede som baggrund for lovforslagets fremsættelse, at vi i dette land må påkalde en øget effektivitet ud fra den betragtning, at det gælder om at bringe det samlede produktionsresultat i vejret, kan vi sikkert ikke blive uenige om. Fra mit partis side skal der således ikke fremkomme indvendinger mod det ærede medlems udgangspunkt. Vor politik tager stadig sigte på en fuld og produktiv beskæftigelse, fordi det er vor opfattelse, at vi herigennem kan få stadig flere goder til rådighed for befolkningen; og kan produktionen gøres mere effektiv, er vi fuldt indstillet på at lade undersøge, hvad der kan bidrage hertil.

Desværre synes den opstillede forudsætning ikke i dag at holde stik. Situationen er jo beklageligvis den, at regeringen gennem sin økonomiske politik stærkt truer den fulde beskæftigelse. Det ligger klart, at Danmark ene blandt alle vesteuropæiske lande har forladt den fremgangslinie i produktionen og beskæftigelsen, som iøvrigt kendetegnede årene efter besættelsestidens ophør. Fra regeringens hånd forsøger man dog stadig at fremstille sagen på den måde,

at vi fortsat nærmest har fuldt beskæftigelse. Jeg hæfter mig særlig ved de bemærkninger, som den højtærede statsminister fremkom med under finanslovdebatten, hvori han betragtede arbejdsmarkedskommissionens skøn over en yderligere stigning i arbejdsløsheden med et tal på 15 000—30 000 mand som ret luftigt. Det sidst foreliggende tal, d. v. s. tallet fra midten af november, viser, at der allerede på nuværende tidspunkt er 26 000 flere arbejdsløse end på samme tidspunkt i fjor. Når man dertil lægger den arbejdsløshed, som findes i form af arbejdsfordeling, især indenfor visse konsumerhverv, nærmere betegnet tekstilindustrien og tobaksindustrien, så nærmer vi os stærkt tallet 30 000 flere arbejdsløse, end vi havde på samme tidspunkt i fjor. Det er en realitet, som vi ikke kommer udenom, og derfor må de betragtninger, som den højtærede statsminister under finanslovdebatten fremsatte om disse spørgsmål, ikke alene betegnes som luftige, men tillige som direkte vildledende. En nedgang i produktionen og beskæftigelsen betyder ikke blot, at værdifuld arbejdskraft går til spilde, men erfaringerne har vist, at en væsentlig arbejdsløshed i sig selv også medfører faldende effektivitet; det er altid dyrere at køre med dårligt udnyttet kapacitet i virksomheden, og hertil kommer, at produktionsnedgang og afsætningsvanskeligheder gør det temmelig vanskeligt for de enkelte virksomheder at følge med i den tekniske udvikling.

Selvom grunden således er ved at skride bort under det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaards iøvrigt rigtige betragtninger over effektivitetens betydning, mener jeg alligevel ikke, at man skal afvise de problemer, som det ærede medlem har rejst i denne sag. Det er mit håb, at den udvikling i beskæftigelsesforholdene, som regeringen gennem sin politik har sat i gang, må blive af kortvarig karakter, og at de forhandlinger, der nu forestår om regeringens kreditstramning, må give det resultat, at roret bliver lagt om.

Indenfor arbejderbevægelsen har vi, ikke mindst i de seneste år, hvor der stort set har været fuld beskæftigelse, været stærkt interesserede i selve produktionsspørgsmålet. Som udgangspunkt må det dog slås fast; at med det samfundssystem, vi lever under, hviler ansvaret for produktionens tilrettelæggelse først og fremmest hos virksomhedernes indehavere. Vel gives der samarbejdsudvalgene, hvorigennem arbejderne kan fremsætte deres forslag, lejlighed til drøftelse af den enkelte virksomheds specielle